

Alle skal med

Hvordan kan vi sikre at alle barn og unge får delta i digitale spørreskjemaundersøkelser i skolen, og hva skal til for å øke tilgjengeligheten for elever med ulike funksjonsnedsettelse?

PUBLISERT 18. DES. 2024 OPPDATERT 19. DES. 2024



Foto: stock.adobe.com

Tilgjengelighetsstudien - et kvalifiseringsprosjekt

Det er en systematisk underrepresentasjon av personer med funksjonsnedsettelse i spørreundersøkelser, som gjennomføres i forbindelse med forskning, utredning og i offisiell statistikk.

Forskere ved Universitetet i Sørøst-Norge studerer deltakelsen i, og frafallet av, elever med ulike funksjonsnedsettelse i digitale spørreundersøkelser. Ungdataundersøkelsene og den nye Ungdata pluss i Vestfold og Telemark ble valgt som eksempler på digitale undersøkelser.

Studiet fokuserte på å gjøre digitale spørreskjemaundersøkelser i skolen mer tilgjengelige for barn og unge med funksjonsnedsettelse. Dette inkluderte hele prosessen: fra rekruttering av deltakere, til pålogging, besvarelse av spørreskjemaet, og hvordan deltakelsen oppleves fra svarpersonenes perspektiv. Målet var å sikre at denne gruppen kunne delta på lik linje med andre, ved å fjerne barrierer og tilpasse undersøkelsene til deres behov.





Foto: Christian Møller-Skau og prosjektleder Elisabeth Gulloy ved Universitetet i Sørøst-Norge, Campus Porsgrunn er ansvarlige forskere for Tilgjengelighetsstudien

Metode og datainnsamling

For å få innsikt i kommunenes og skolenes tilrettelegging for deltakelse, gjennomførte forskerne fokusgrupper med Ungdata-ansvarlige i både kommunene og på skolene. Kunnskap om barnas og de unges erfaringer ble innhentet gjennom individuelle intervjuer og brukertester med elever på 5. – 7. trinn, samt i fokusgrupper med elever som har behov for spesialundervisning i den videregående skolen. Til slutt ble individuelle samtaler gjennomført med elever i studiens målgruppe etter deres deltakelse i *Ungdata pluss*.

Problemstillinger

Datainnsamlingen i prosjektet skulle belyse fem hovedutfordringer:

1. **Valg av skoler, elevgrupper og klasser:** Forskerne ønsket å få innsikt i hvordan de ulike aktørene, som var ansvarlige for gjennomføringen lokalt, vurderte hvilke skoler, elevgrupper og klasser som bør delta i *Ungdata*-undersøkelsen. Det ble også undersøkt hvordan de vurderte elevenes deltakelsesevne og svarkompetanse.
2. **Inkludering av elever med funksjonsnedsettelse:** Et annet fokus var å identifisere de største utfordringene for inklusjon av elever med funksjonsnedsettelse i *Ungdata*, hvilke elevgrupper dette gjelder, og hvordan det legges til rette for at barn og unge med ulike funksjonsnedsettelse kan delta i undersøkelsen.
3. **Erfaringer fra elever med funksjonsnedsettelse:** For å få svar fra målgruppen, ble det stilt spørsmål om hvilke erfaringer elever med funksjonsnedsettelse har hatt med å delta i *Ungdata*-undersøkelsen.
4. **Erfaringer fra foreldre/foresatte:** Den fjerde utfordringen omhandlet hvilke erfaringer foreldre eller foresatte til elever med funksjonsnedsettelse har hatt med *Ungdata*-undersøkelsen, samt hvordan de vurderte tilgjengelig informasjon og tilrettelegging for at deres barn skulle kunne delta.
5. **Generell vurdering av tilgjengelighet og tilrettelegging:** Til slutt ønsket forskerne å få en bredere forståelse av hvordan tilgjengelighet og tilrettelegging for elever med funksjonsnedsettelse ble vurdert og implementert i praksis gjennom hele prosessen.

Disse fem utfordringene skulle gi en helhetlig forståelse av både de praktiske utfordringene og elevenes og foreldrenes perspektiver på deltakelsen i *Ungdata*.

Viktigste funn og resultater

Prosjektet har gitt ny og verdifull kunnskap om prosessen knyttet til inklusjon og eksklusjon av barn og unge med funksjonsnedsettelse i spørreskjemaundersøkelser.

Studien har bidratt til sterkere fokus på tilgjengelighet for elever med funksjonsnedsettelse i digitale spørreskjemaundersøkelser. Den har også økt bevisstheten om hvordan inklusjon kan gjennomføres på en mer individuell og tilpasset måte, noe som kan ha betydning for hvordan man planlegger og implementerer slike undersøkelser fremover.

Hovedfunnene fra prosjektet inkluderer:

1. **Ønske om deltakelse:** Barn og unge med funksjonsnedsettelse uttrykker et ønske om å delta i spørreskjemaundersøkelser. Å ikke få mulighet til å delta oppleves som negativt, og det understreker viktigheten av å tilrettelegge for inkludering.
2. **Erfaringer med svarprosessen:** Det er oppnådd ny kunnskap om hvordan barn opplever svarprosessen i digitale spørreskjemaer, hva de synes er gøy eller vanskelig, og hvilke typer spørsmål de finner utfordrende. Kunnskap er også samlet om hvilke kjennetegn ved brukergrensesnittet som påvirker deres opplevelse av spørreskjemaene, både positivt og negativt.
3. **Anbefalinger for tilrettelegging:** Prosjektet har levert konkrete anbefalinger til skolene for å tilrettelegge for en mer inkluderende gjennomføring av digitale spørreskjemaundersøkelser. Råd er også gitt om hvordan brukergrensesnitt og brukervennlighet i spørreskjemaene kan forbedres for å gjøre dem mer tilgjengelige for barn og unge, spesielt de med funksjonsnedsettelse.
4. **Innholdsutvikling:** I studien ble *Ungdata pluss*-spørreskjemaet utviklet og testet sammen med elevene, noe som ga innsikt i hvordan ungdom vurderer spørreskjemainnhold og enkeltspørsmål. Denne kunnskapen kan være svært nyttig både for framtidige digitale spørreskjemaundersøkelser i skolen og for andre undersøkelser rettet mot personer med funksjonsnedsettelse, både blant ungdom og voksne.

Mer informasjon om Tilgjengelighetsstudien

Rapport [Tilgjengelighetsstudien](#), Universitetet i Sørøst-Norge 136, 2023

Meldinger ved utskriftstidspunkt 5. juni 2026, kl. 07.48 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.